22 sept 2017
definitief

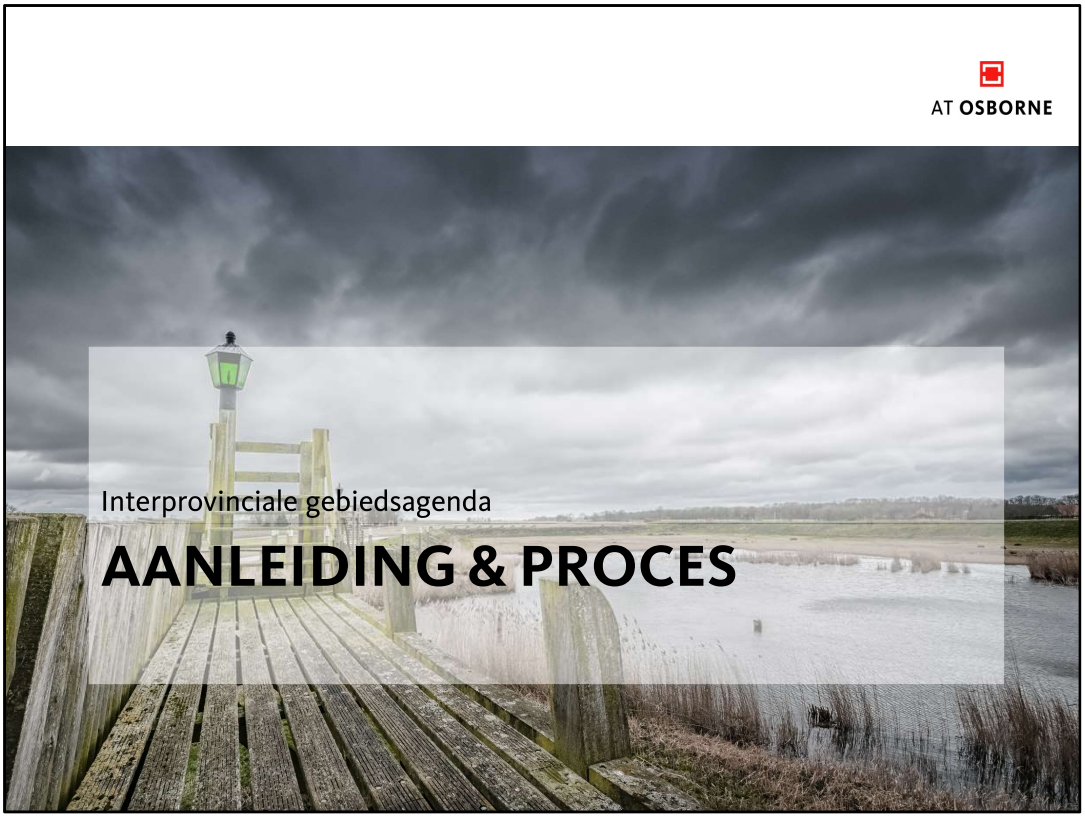
Interprovinciale Gebiedsagenda IJsselmeergebied

Opzet presentatie

AT OSBORNE

- Aanleiding & proces
- De vijf agendapunten
- Samenhang

AT OSBORNE
Interprovinciale gebiedsagenda
AANLEIDING & PROCES

Aanleiding

AT OSBORNE

- Wens tot een krachtiger samenwerken in het IJsselmeergebied
- Behoefte aan provinciale inbreng in Rijkstraject Agenda IJsselmeergebied 2050

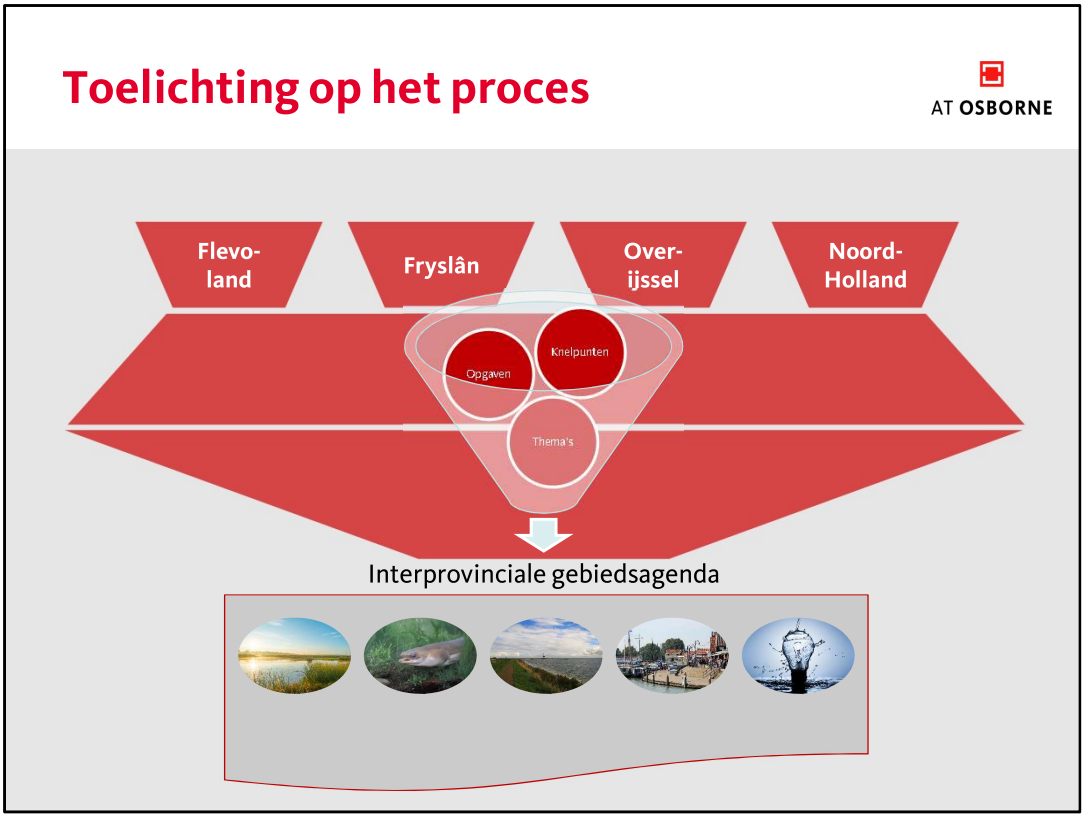
Voor u ligt de kern van de 'Interprovinciale gebiedsagenda' voor het IJsselmeergebied. Als ambtelijke kerngroep van vier provincies (Flevoland, Fryslân, Noord-Holland en Overijssel) en in afstemming met de provincies Utrecht en Gelderland hebben wij in de afgelopen maanden deze agenda opgesteld.

Aanleiding voor het opstellen van de Gebiedsagenda is het rijkstraject om, volgens de afspraak in het Nationaal Waterplan, te komen tot een nationale gebiedsagenda IJsselmeer. Deze nationale agenda dient onder meer als input voor de MIRT tafels rondom het IJsselmeergebied. Het Rijk en provincies hebben de ambitie om, vanuit een integrale blik op het IJsselmeergebied, de samenwerking te versterken, kansen te benutten en het beleid en de investeringen beter op elkaar af te stemmen.

De interprovinciale gebiedsagenda IJsselmeergebied richt zich op de ruimtelijke (inclusief water, natuur, cultuur) en economische ambities in het IJsselmeergebied. De agenda laat zien dat de kracht van het gebied voor ons ligt in:

- het centrale, grootse waterlandschap met het diverse en aantrekkelijke kustlandschap;
- de economie van recreëren, toerisme, wonen, energie, havens en transport;
- de zoetwatervoorraad: een bron van leven;
- het verleden - de historische waarden - in verbinding met het heden.

Deze interprovinciale gebiedsagenda is bouwsteen voor het, door het Rijk geïnitieerde, traject dat moet leiden tot de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050 en voor de provinciale Omgevingsvisies of de uitwerking daarvan.

In verscheidene werkbijeenkomsten hebben vertegenwoordigers vanuit de vier actief betrokken provincies in een korte periode de opgehaalde informatie en analyses omgezet naar vijf agendapunten. Deze agendapunten zijn intern en bij regiopartners en gemeenten en waterschappen getoetst en aangescherpt. De agenda is in september 2017 vastgesteld door de besturen van de betrokken provincies en vervolgens in het Bestuurlijk Overleg van de vier gedeputeerden.
De provincies Gelderland en Utrecht die ook grenzen aan het IJsselmeer in brede zin, zijn op hun verzoek geïnformeerd, mar niet actief betrokken.

Toelichting agendapunten

AT OSBORNE

- Kernachtig geformuleerde agendapunten
- De agendapunten gelden als perspectief
- De uitgangspunten en urgentie worden toegelicht in een motivatie
- Interprovinciale agenda is bouwsteen voor de Rijksgebiedsagenda

Wij hebben vijf agendapunten geformuleerd. De agendapunten verwoorden onze ambitie en belangen in het IJsselmeergebied en de kansen die wij zien door gezamenlijk op te trekken. Daarnaast is onze onderlinge samenwerking in het IJsselmeergebied benoemd als een nader uit te werken onderwerp. Dit gaat over de vorm en intensiteit waarin de provincies verder samen willen optrekken op onderwerpen die het IJsselmeergebied betreffen vanuit ruimtelijk-economisch perspectief.

Algemene urgentie: zoals de provincies nu zorgen voor de ‘eigen achtertuin’ missen ze kansen voor complimentariteit. De gebiedsagenda beoogd aanzet tot grensontkennend samenwerken.

Agendapunt 1:
Kracht van water- en kustlandschappen

AT OSBORNE

- Wij dragen verantwoordelijkheid voor het water-, delta- en kustlandschap van het IJsselmeergebied.
- Wij onderkennen hierbij de eenheid, diversiteit en ontwikkelkracht van het landschap.
- De waarden en identiteit van het gebied leggen wij vast en passen wij toe bij de ontwikkeling van het gebied.
- Hiervoor voeren wij interprovinciale regie en maken wij integrale afwegingen.

Wij dragen verantwoordelijkheid voor het water-, delta- en kustlandschap van het IJsselmeergebied.
Wij onderkennen hierbij de eenheid, diversiteit en ontwikkelkracht van het landschap.
De waarden en identiteit van het gebied leggen wij vast en passen wij toe bij de ontwikkeling van het gebied.
Hiervoor voeren wij interprovinciale regie en maken wij integrale afwegingen.

Kracht van water- en kustlandschappen
Motivatie

AT OSBORNE

- Attractiever maken van het landschap
- Behoefte aan verbinding van alle factoren die invloed hebben op het landschap en regie ten behoeve van versterking en bescherming van het landschap
- Provincies zijn regisseur voor integrale gebiedsontwikkeling op regionale schaal

Kenmerkend voor het IJsselmeergebied is het grootse, centrale zoetwateroppervlak met gevarieerde en aantrekkelijke kusten. Dit landschap maakt het IJsselmeergebied tot een attractieve leefomgeving, waar mensen graag willen wonen en recreëren en de economie bloeit.

De versnipperde verantwoordelijkheden tussen Rijk, provincies en gemeente op en rondom het IJsselmeer vragen om verbinding en regie om te komen tot versterking en bescherming van dit waardevolle water- en kustlandschap. Vanuit onze taak als ruimtelijk regisseur nemen wij de regie om het landschap verder te ontwikkelen vanuit de gebiedseigen kwaliteiten.

Dit kan bijvoorbeeld door het zichtbaar maken en verder ontwikkelen van de identiteiten en diversiteit van de verschillende deelkusten, die met elkaar en met de centrale open ruimte de waarde van het IJsselmeergebied vormen. Een diversiteit die zich manifesteert op tal van schaalniveaus: tussen de afzonderlijke meren, tussen de oude en de nieuwe kusten, tussen kustgebieden, tussen de steden. Daarbij staan de brede kustlandschappen centraal, met alles erop en eraan: waterkwaliteit, natuur, recreatiemogelijkheden, cultuurhistorische waarden, toeristische en havenontwikkeling, en wonen. Dit geheel ligt aan de basis van het vestigingsklimaat, of dat nu het stedelijke klimaat van de metropoolregio Amsterdam is, het landelijke van Friesland, de Overijsselse IJsselvechtdelta met Zwolle als groeistad, het kleinschalige van landelijk Noord-Holland en de randmeren of het nieuwe en robuuste van Flevoland.

Agendapunt 2:
Economie van het IJsselmeergebied

AT OSBORNE

- Wij stimuleren de economie van het IJsselmeergebied.
- Er liggen kansen voor verdere groei in de sectoren van de watersport, recreatie en toerisme, transport, visserij, maritieme industrie, daarvoor zetten wij ook in op differentiatie en zonering op de schaal van het IJsselmeergebied.
- Wij werken met het Rijk samen bij investeringen in infrastructuur en het wegnemen van barrières in netwerken, in het beheer en in regelgeving.

Wij stimuleren de economie van het IJsselmeergebied.
Er liggen kansen voor verdere groei in de sectoren van de watersport, recreatie en toerisme, transport, visserij, maritieme industrie, daarvoor zetten wij ook in op differentiatie en zonering op de schaal van het IJsselmeergebied.
Wij werken met het Rijk samen bij investeringen in infrastructuur en het wegnemen van barrières in netwerken, in het beheer en in regelgeving.

Economie van het IJsselmeergebied
Motivatie

AT OSBORNE

- Een economisch bloeiend IJsselmeergebied
- Een krachtiger lokale economische ontwikkeling passend bij het plaatselijk karakter
- De noodzaak voor sterke verbindingen voor (water)recreatie, toerisme en transport

De economie in het IJsselmeergebied kent een grote diversiteit. Sommige vormen van gebruik blijken soms echter moeilijker combineerbaar, zoals bijvoorbeeld in het geval van de waterplantenproblematiek waar veelal door de autonome ontwikkeling, versterkt door de verbetering van de waterkwaliteit (ecologische ontwikkeling) overlast ontstaat voor de waterrecreatiesector. Er ligt daarnaast een flinke opgave voor het opvangen en spreiden van de grote toeristische druk, met name in de Metropoolregio Amsterdam.

De economie heeft baat bij interprovinciale samenwerking en samenwerking met het rijk zoals voor het in standhouden en verbeteren van toeristische en recreatieve routenetwerkenverbindingen op land en water inclusief de onderlinge aansluiting. Interprovinciale samenwerking is daarnaast ook van belang voor en het maken van afspraken over de ontwikkeling van havens. Op de schaal van het totale IJsselmeergebied is er winst te boeken door afspraken over differentiatie en zonering van gebruik. Daarmee komt de regionale identiteit beter tot uitdrukking en kan de economische potentie verder worden benut.

Overstijgend heeft het IJsselmeer internationale allure. Gezamenlijk en met het Rijk zetten wij in op verdergaande internationale profilering van het IJsselmeergebied.

Cruciaal voor de vitaliteit van economische sectoren aan de IJsselmeerkusten zijn sterke (infrastructurele) verbindingen. Het onderhouden van die sterke verbindingen beschouwen wij mede als verantwoordelijkheid van het Rijk. Wij vragen het Rijk mee te werken aan het op orde houden van recreatief gebruik, ook nu door succesvol ecologisch beleid bijvoorbeeld de plantengroei sterk toeneemt. Dit vergt een bijpassende beheeraanpak in samenhang met alle andere functies van het gebied.

Wij zien het als uitdaging de regionale economische opgaven integraal op te pakken.

Agendapunt 3:
IJsselmeergebied als energiebron

AT OSBORNE

- Wij hebben ons gecommitteerd aan de nationale ambities voor de transitie naar een duurzame energievoorziening in 2050.
- Wij nemen de regie om te komen tot de ruimtelijk-economische energiestrategie voor het IJsselmeergebied.
- Daarbij verkennen wij alternatieve en innovatieve mogelijkheden voor de opwekking, opslag en transport van duurzame energie.

Wij hebben ons gecommitteerd aan de nationale ambities voor de transitie naar een duurzame energievoorziening in 2050.
Wij nemen de regie om te komen tot de ruimtelijk-economische energiestrategie voor het IJsselmeergebied.
Daarbij verkennen wij alternatieve en innovatieve mogelijkheden voor de opwekking, opslag en transport van duurzame energie.

IJsselmeergebied als energiebron
Motivatie

AT OSBORNE

- Een bijdrage leveren aan het realiseren van een CO2 neutrale energievoorziening.
- Zorgdragen voor de toepassing van duurzame energie die past bij de waarden en kwaliteiten van het IJsselmeergebied.
- Omvang van de opgave en specifieke kwaliteiten van het IJsselmeergebied vragen om breed palet aan maatregelen.

Wij hebben als provincies in IPO verband de ambitie onderschreven voor een duurzame energie opwekking in 2050. In ons provinciaal aanbod voor de nationale omgevingsvisie gaan wij de uitdaging aan om in coproductie met Rijk, gemeenten, burgers, bedrijven en maatschappelijk organisaties nieuwe energielandschappen ruimtelijk vorm te geven. Uitgangspunt is een ruimtelijke ordening waarmee energie een volwaardige plek krijgt in de ruimtelijke ontwikkelingen.

Specifiek voor het IJsselmeergebied zien wij de noodzaak van een sterke provinciale regie op de inpassing, binnen de – deels nog op te stellen - kaders voor ruimtelijke kwaliteit. Ook de ruimtelijke inpassing in combinatie met de overige opgaven op het gebied van water, natuur en economie vraagt interprovinciale regie.

Wij concluderen dat de opgave voor de energietransitie dusdanig groot is dat het de inzet van een zo breed mogelijk palet aan maatregelen vraagt en een innovatieve benadering. De provincies willen aandacht voor alle modaliteiten van energievoorziening gericht op opwekking, opslag en transport die in het IJsselmeergebied mogelijk en passend zijn.. Een energie modaliteit kan aan het (water)systeem gerelateerd zijn (bijvoorbeeld bij een ‘valmeer’, bij algenkweek of koude-warmte opslag), of los staan daarvan (zoals bij wind– en zonne-energie).
We willen voorkomen dat de aandacht eenzijdig uitgaat naar windenergie.

Agendapunt 4:
Een ecologisch gezond IJsselmeergebied

AT OSBORNE

- Wij zetten ons in voor een ecologisch gezond IJsselmeergebied.
- Wij voeren de regie over de ecologische verbetering van het achterland, de kustzone en sterke ecologische verbindingen.
- Wij werken hierbij samen met het Rijk dat primair verantwoordelijk is voor ecologische verbetering van het watersysteem.
- Wij verzoeken het Rijk met spoed in te zetten op de verduurzaming van de beroepsvisserij in het IJsselmeergebied.

Wij zetten ons in voor een ecologisch gezond IJsselmeergebied.
Wij voeren de regie over de ecologische verbetering van het achterland, de kustzone en sterke ecologische verbindingen.
Wij werken hierbij samen met het Rijk dat primair verantwoordelijk is voor ecologische verbetering van het watersysteem.
Wij verzoeken het Rijk met spoed in te zetten op de verduurzaming van de beroepsvisserij in het IJsselmeergebied.

Een ecologisch gezond IJsselmeergebied
Motivatie

AT OSBORNE

- Gezonde ecologie is een randvoorwaarde voor alle gebruiksfuncties.
- Versterken samenhang binnen- en buitendijkse natuur.
- Beroepsvisserij die passend is bij de ambities voor een ecologisch gezond IJsselmeergebied.

Een goede en stabiele ecologische toestand is randvoorwaardelijk voor een diversiteit aan functies (zoals waterrecreatie, wonen en toerisme) en geldt als cruciale factor voor de ruimtelijk economische ontwikkeling van het IJsselmeergebied.

Een gezonde (aquatische) ecologie is gebaat bij samenhang en verbindingen tussen het water buiten en binnen de dijken en bij geleidelijke land-waterovergangen. Om te komen tot een robuuste, stabiele ecologische toestand is het opheffen van ecologische barrières van groot belang.

Wij bereiken dit in goed samenspel met het Rijk, waterschappen en gemeenten. Door interprovinciale samenwerking met het Rijk behalen we winst in de verbetering van de natuurverbindingen tussen water – achterland en de provinciegrens overschrijdende ecologie. Dit als onderdeel van de integrale ontwikkeling van kustlandschappen.

Voorwaarde voor ons is dat de verduurzaming van de beroepsvisserij snel gestalte krijg, om te voorkomen dat de huidige situatie in visbestanden zowel bestaande als de toekomstige ecologische ambities teniet blijft doen. Wij zien graag op korte termijn, dat duurzame visserij de investeringen in de natuur ondersteunt. Ook moet opheldering komen over wie verantwoordelijk is voor het beheer van de natuurgebieden waar momenteel onduidelijkheid heerst over wie de verantwoordelijkheid draagt voor het beheer.

Agendapunt 5:
IJsselmeergebied als zoetwaterbron

AT OSBORNE

- Wij zetten ons in voor het behoud en de kwalitatieve verbetering van het IJsselmeergebied als zoetwaterbron.
- Onze ambitie is de regionale afhankelijkheid van het gebruik van zoetwater niet verder te vergroten om een verdere peilstijging na 2050 te voorkomen.

Wij zetten ons in voor het behoud en de kwalitatieve verbetering van het IJsselmeergebied als zoetwaterbron.
Onze ambitie is de regionale afhankelijkheid van het gebruik van zoetwater niet verder te vergroten om een verdere peilstijging na 2050 te voorkomen.

IJsselmeergebied als zoetwaterbron
Motivatie

AT OSBORNE

- Uitvoering van de Deltabeslissing Zoetwater en Delta-aanpak Zoetwater en waterkwaliteit.
- Behoefte aan voldoende water van de juiste kwaliteit voor natuur en gebruik waaronder drinkwater, landbouw, industrie
- Zorgen dat investeringen in kustgebieden ook in de toekomst renderen.

Het IJsselmeergebied is het grootste zoetwatermeer in West-Europa. Het IJsselmeergebied is de elementaire zoetwaterbron voor de landbouw, ons drinkwater, industriële toepassingen en het waterbeheer in een groot deel van Nederland.

Onze taak ligt, mede gezien de verdeling van de bestuurlijke bevoegdheden en taakverdeling over het IJsselmeergebied, vooral in de kustgebieden. Daardoor is onze taak onlosmakelijk verbonden met het water en ligt de samenwerking met het Rijk en Rijkswaterstaat voor de hand. De regie voor de Europese beleidsopgaven ter verbetering van de kwaliteit van water en natuur (Kaderrichtlijn Water en Natura 2000) ligt bij het Rijk. Wij hebben de ambitie om via kustontwikkeling ook aan deze doelen bij te dragen.

Een bijzondere functie van het zoetwater in het IJsselmeergebied is het gebruik als drinkwater. Hiervoor vragen wij een structurele grote inspanning van het Rijk – ook internationaal – om de waterkwaliteit blijvend te verbeteren. Dit om te bewerkstelligen dat – conform de Kaderrichtlijn Water – de inspanning voor het zuiveren van drinkwater op termijn omlaag kan.

Om gedane investeringen in het IJsselmeergebied te behouden, is het essentieel dat het zomerpeil na 2050 gelijk blijft. Daarom plegen wij de komende jaren een grote inspanning om de afhankelijkheid van en behoefte aan zoetwater uit het IJsselmeergebied niet verder te laten toenemen. We onderzoeken in het kader van het Deltaprogramma Zoetwater wat goede (tijdelijke) oplossingen zijn om peilstijging te voorkomen. Dit ten einde toe te kunnen met de huidige hoeveelheid zoetwater, ook op de lange termijn na 2050. Hierdoor hebben we na 2050 geen grotere voorraad nodig en kan een verdere zomerpeilstijging achterwege blijven.

Wij vragen van het Rijk een sterke inzet op een bijpassend waterbeheer.

De crux van deze interprovinciale agenda is de integrale benadering van het IJsselmeergebied. Zoals toegelicht hangen de toegelichte agendapunten sterk met elkaar samen. Waar er één aan de orde is, zijn de andere (meestal) ook van belang. Wij hechten eraan en zien het als onze verantwoordelijkheid dat deze punten altijd in samenhang invulling krijgen.

Samenhang en samenwerking

AT OSBORNE

- Voor de kwaliteit van het IJsselmeergebied is het noodzakelijk dat alle agendapunten bij afwegingen in samenhang worden beschouwd.
- Dit vereist een structureel overleg tussen de provincies en van de provincies met het rijk waar deze afwegingen onderwerp van gesprek en/of besluitvorming zijn.

De meerwaarde van deze interprovinciale agenda is de integrale benadering van het IJsselmeergebied vanuit ruimtelijk-economisch perspectief . Zoals toegelicht hangen de verschillende agendapunten sterk met elkaar samen. Waar er één aan de orde is, zijn de andere ook van belang. Wij hechten daaraan en zien het als onze verantwoordelijkheid om deze punten daar waar het de belangen van meer dan één provincie raakt in samenhang uit te werken.

De provincies zijn voornemens om de samenwerking die is ontstaan bij het opstellen van deze agenda op structurele basis voor te zetten. Concreet houdt dit in dat de betrokken provinciebestuurders periodiek bij elkaar blijven komen om al deze onderwerpen met elkaar af te stemmen. Naast het agenderen van actuele onderwerpen die alle provincies rondom het IJsselmeer raken, willen wij werken aan de gezamenlijke acties en onderzoeksvragen die naar voren zijn gekomen in het traject tot nu toe en die nog zullen opkomen.

Op de foto: Melkkruid (Glaux Maritima). Een zeldzaam plantje dat voorkomt aan de kusten van het IJsselmeergebied. Oorspronkelijk in brak klimaat, maar bloeit uitbundiger naarmate het water zoet wordt.
Heeft vijfdelige bloemen. De bloem staat symbool voor de vijf agendapunten die in elkaar grijpen en samen de pracht van het IJsselmeergebied laten zien.